

ህግደፍ መትንታት ሃገር ቆራሪጽ ባዶ ዝገበረ

ወይስ ገዢ ላይት ሰሊዑ ሃገር ዘልምዕ ሓይሊ?

አብዚ ውሽጢ 27 ዓመታት፡ ክልም ልም ክሰውድ ዝነበሮ ህዝባዊ ልኡላውነት ብፍጹም ቀይዲ ዝበተኸ ጃንዳዊ ብደዐ ተደፊሩን ተሰጊሩንዮ። ባህላዊ ኤርትራዊ ክብርታት ተበሊሉዮ። ከይተሰከፍና ሓቂ ንዛረብ እንተኢልና ኤርትራዊ ሃገራዊ ሓድነት ነበረ ኮይኑዮ። ልሙዕ መሬት ኤርትራ ሰኣን ክንክን ብውሕጅን ንፋስን ተሸርሺሩ ዓሪቕዮ። ናይ ትማሊ ጀግንነትን ጽንዓትን ኤርትራውያን ዘዕቁቦ ስኢኑ አብ ሓደጋ ወዲቕዮ። ብጣሊያናውያን ኢንጂነራት ዝተሃደሰን ዝተሰርሐን ጽርጊያታትን ጎደናታትን ኤርትራ ካብ ጠቕሚ ወጻኢ ኮይኑዮ። ድሕረትን ድኸነትን አብ ክንዲ ዝመሓየሽ መሊሱ መሬት ዘቢጡዮ። እንሰሳን ውጽኢት እንሰሳን ዝበዝሑ ህዝብታት ኤርትራ ብቐረባ ዘይረኽቡዮ፡ ብታሪኽ ብዛንታ ጥራሕ ዝፈልጥዎ መጋደኢ ውሑዳት ኮይኑዮ። ብጥቕልሉ ኤርትራን ኤርትራዊ ክብርታትን አብዚ ናይ ድሕሪ ነጻነት ዓመታት፡ ካብ ዓቕሚ ንላዕሊ ብዝኾነ ሓደጋታት ዘይኮነ ብመደብ፡ ብግዳማዊ ዘይኮነ ብዘቤታዊ ናይ ጥፍኣት ሓይሊ ብሞራልን ብኣካልን ተዳዲኹዮ።

ውድቀት ኤርትራን ኤርትራውያንን ሎሚ፡ ኩለ-መዳያዊ ኢልካ ዝግለጽ ምበር፡ አብ ክስቶ ደሓን አሎ አብ ክስቶ ሕማቕ አሎ ትብሎ ነገር የለን። አብ ዙርያቲ ውድቀት መን ካብ መን ይገድድ ወይ ይብእስ እንተተባሂሉ ግን፡ ካብ ምብሕንግ ትሕተ ቅርጽ፡ ምህሳስ ልዕሊ ቅርጻዊ ክብርታት ከም ዝብእስን ዘሰክፍን ዘከራኸር አይኮነን። ምክንያቱ፡ አብ ህላውን ቀጻልነት ወዲ-ሰብ፡ ካብ ኣካላዊ ጉድኣት፡ ሞራላዊ ወይ ሕልናዊ ህዝባዊ ጉድኣት ከም ዝግብ፡ አብ ነፍስ ወከፍ ኤርትራዊ ቅድሚ 1991 ዝነበረ ፍናን ምስ ናይ ሎሚ ዝሕታለ ወይ ምድብዛዝ ብምንጽጻር ብዝርከብ ውጽኢት ክረጋገጽ ዝከኣልዮ።

አብ ልዕሊ ቅርጻ ኩናት ተአዊጁ፡ ናይ ህዝቢ ዘይት ሞራላውን ሕልናውን ጸጋታት ብመደብ እናደምሰሰ እንከሎ፡ ብሰናይ ፍቓድን ውሳኔን ሓደ ሰብ፡ አብ ትሕተ ቅርጽ፡ አብ ክስቶ ራህያ ተሰራሓ፤ አብ ክስቶ በዓል ክልተ ሚጋዋት መመንጨዊ ጸዓት ፈርዮ፤ ሓደ ካብ መትንታት ቁጠባ ኤርትራ ዝኾነ ጽርጊያ አስመራ ሰርሓ፡ ብጭኻሮን ባደላን ይህንጽ አሎ፤ አብ ጎደናታት ከተማ አስመራ ተፈጠሩ ዝነበረ ብረሳሕ ማይ ዝመልኦ ራህያታት ይጭንጎዕ፡ ዝኣረገ ቱቦታት ድማ ይጽገን አሎ እናበልካ፡ ነቲ ውድቀት ከም ዜና ዓወት ምጽብጻብን ነቲ ጠንቂ ከም ልምዓታዊ መንግስቲ ምምንጻጥን ኣካል ኣምሳል ናይቲ ተፈጠሩ ዘሎ ሃገር ከደን ሞራላዊ ውድቀት ዝውሰድ ምበር እንቋዕ ነዚ ንምርኣይ አብቀዓና፡ እንቋዕ ደስ በለና ትብሊሉን ትጀሃረሉ አይኮነን።

ወዲ-ሰብ ኣእምሮኡ ተሃሪሙ ነገራት አብ ዘዩመዛዝሉ ደረጃ እናሃለወ፡ እግሩኮ ጸገም የብሉን። ኢዱኮ ጽቡቕዮ ዘንቀሳቕሶ። ዝደለዮ ነገር ይሓትትዮ። ባዕሉ ክዳኑ ይኸደን ባዕሉ መግቢ ይበልዕዮ። ስለዚ ጥዑይዮ ክበሃል አይከኣልን። ኢደ እግሩ የንቀሳቕሶ ኣየንቀሳቕሶ ርእሱ ተሃሪሙ ነገራት ምምዝዛን እንተተሳኢንዎ፡ ሕክምና ዘድልዮ ሕሙም ምበር፡ ምስ ጥዑያት ዝምደብን ናቱ ዕማም ወሲዱ ዘድምዕ ስራሕ ክሰርሕ ትጽቢት ዝግበረሉ ሰብ ክኸውን አይከኣልን። መንነት ሓደ ሃገራዊ ፖለቲካዊ ስልጣን ዝሓዘ ሓይሊ ድማ ብልዕሊ ቅርጻ ምበር ብትሕተ ቅርጻ አይምዘንን። ክምዘን እንተተፈቲኑ ከኣ መሰረታዊ ጌጋዮ ዝኸውን።

ህግደፍ መበቆሉ ኤርትራዊዮ። ምስ ናይ ዘይደምክራስያዊ ደርባዊ ባህሪኡ ገለ ብኣወንታ ዝግለጸሉ ሃገራዊ ሓርበኛዊ ታሪኽ ዘለዎ ሓይሊዮ። መብዛሕቲአም አብ መሳርዑ ተሰሊፎም ትማሊ ኣንጻር ግዳማዊ መግዛእቲ ንሃገራዊ ነጻነት ዝተጋደሉ፡ ዕድመ ንእስነቶም፡ ኣካሎም ህይወቶም ዝሰውኡ፡ ብዕድል ምስ ምሉእ ኣካሎም ዝኣተው ኮነ፡ ብጸረ-ህዝቢ ኣዋጅ ሃገራዊ ኣገልግሎት ተገዲዶም ዝተጸንበርዎ ዜጋታት ዝበዝሑ ወጻዕቲ ዘይኮኑስ ውጽዓትዮም። ጸረ-ሰላምን ጸረ-ህዝብን ዘይኮኑስ፡ ደለይቲ ሓቀኛ ሰላምን ደምክራስንዮም። ከም

ሃገራዊ ፖለቲካዊ ስልጣን ተቆጻጸሩ ዘመላድር ዘይኮነ፡ ዝገዝእ ዘሎ ሓይሊ፡ መንዩ? እንታይከዩ መለለይኡን መምዘኒኡን እንተተባሂሉ ግን፡ ትውልዳዊ መበቆሉን ኣብ ዝተወሰነ መድረኽ ብፍላይ ኣብ ወተሃደራዊ መዳይ ብዝነበሮ ሓርበኛዊ ሃገራዊ ተራን ዘይኮነ፡ ደርባዊ ፖለቲካዊ ተፈጥሮኡ፡ ዝኸተሎ ፖሊስን ስትራቴጂን ኣብ ልኡላውነት ህዝብን ልዕልና ግዝአተ ሕግን ዘለዎ ርድኢትን ምእዙዝነትን መሰረት ዝገበረ መልሲዩ ክኸውን ዝግባእ።

እዚ ፖለቲካዊ ኣንገራ ሓደ ሰብ ዝኾነ ስማዊ መንግስታዊ ጉጅለ፡ ቅድሚ ኣብ ሃገራዊ ፖለቲካዊ ስልጣን ምድያቡ ብድሑር ኣረኣእያ ዝበሰበሰ፡ ፍጹም ካብ ኤርትራዊ ሞራልን ስነ-ምግባርን ፍጮ ዝወጽእ፡ ፈራሕ ግን ከኣ ጨካን ኣተሓሳስባ ወኒኑ ምስ ሕዳር ሕማሙ ዝኣተወ ሓይሊዩ። ቀንዲ ሕማሙ ከኣ ኣብ እግሩ ወይ ኢዱ ኣይኮነን። ማይ ጨሎት ኣሕጺብካ መኸርካ ዘይዕረፈ፡ ዘመናዊ መድሓኒት ሂብካ ወይ ከም ጋንግሪን ቆሪጽካ ዘይድሕን ቀንዲ ሕማሙ ኣብ መግለጺ ሞተር ህላወኡ ኣብ ርእሱዩ። ኣብቲ ፈጣሪኡን መራሒኡን ዝኾነ ዝለዓለን ወሳንን መሪሕነታዊ ኣካል። እዚ ናይ ጥፍኣት ኣካል ከይፈለጠ ወይ ተገዲዱ ኣይኮነን 27 ዓመታት መትንታት ኤርትራ ክበታትኹ፡ ክበርታት ከህጉግ፡ ኤርትራዊ ጸጋታት ድማ ክጉሕጉሕ ጸኒሑን ዘሎን። ብፍላጥ ብመደብ ውጥን ኣውጺኡዩ ንህዝብታት ኤርትራ ከም ህዝብታት፡ ንሃገረ ኤርትራ ከኣ ከም ሃገርን ኣብ ምፍራስ ተጻሚዱ ጸኒሑን ዝቐጽል ዘሎን።

ንህዝቢ ከም ህዝቢ ድልዱላት ኣዕኑድ ኮይኖም ደው ዘብሉ ከም ሕጊ፣ ፖለቲካ፣ ባህሊ ዝበሉ መትንታት ብደይ መደይ ብምቕራጽ፡ ብድሕረትን ድኸነትን ህዝቢ ዝፍላህ ስማዊ መንግስታዊ ጉጅለ፡ ብዝኾነ ይኹን ምክንያት ክኹነን ምበር ክምጎስ መን ከማኻን ብሳላኻን ክበሃል ካብ መስመር ሓቂ ዝረሓቐዩ። ሎሚ ብክንደይ ባጀት፡ በዩናይ ደረጃ፡ መዓስ ተጀሚሩ መዓስ ዝፍጸም ስምምዕ ሕጋውን ወግዓውን መረዳእታ ብዘይብሉ፡ ልክዕ ከምቲ ኣብ ካልእ ዓውድታት፡ ሰናይ ፍቓድ ናይቲ ወሳኒ ውልቀ-ሰብ ኮይኑ፡ ብሃንደበት ግን ከኣ ኣብ ጸገማት ህዝቢ መሰረታዊ ፍታሕ ብዘየምጽእ ናይ ንግበሮዎ ኣይነጸብቆ፡ ማእከሉ ንፕሮፖጋንዳዊ ሃልኪ ክውዕል ዝተማህዘ መደብ ርኢኹ፡ ንቐታሊ ከም መሓሪ ከተመስግን ናይ ጥዕና ኣይኮነን። ካብ ልክዕ ንላዕሊ ዝተመጠ ጭቡጥ ሃለባቱ ዝዘንገዐ፡ መንነቱ ኣጥፊኡ ዋሕስ ቀጻልነቱ ኣብ ምሕረት ካልኣት ናይ ዝገበረ ድሑርን ውዱቕ ኣተሓሳስባ መግለጺዩ።

ህዝቢኻ 27 ዓመታዊ ከም ሕሱም ተገዚኡ። መስዋእቲ ባህሉ ዝገበረ፡ እዚ ጎዲሉኒ ግበሩለይ ዘይብል፡ ዘኹርዕ ናይ ምጽማም ብቐዓት ዘጥረዩ ብዝብል ናይ በጋሚዶ ላግጺ እኮዩ ብኹለንተንኡ ተቐጥቑጡ። ስለዚ ሎሚ መንግስቲ ትኹረት ሂቡ ገዚፍ ባጀት ሰለዑ፡ ራህያ ሰሪሑ፡ ጽርጊያ ኮስቲሩ፡ ኣብ ገለ ክፋል ከተማ ኣስመራ ቃላያት ፈጠሩ ንነበርቲ ዕለታዊ ዕንቅፋት ክፈጥርን ጠንቂ ጥዕናዊ ጸገማትን ኮይኑ ዝጸንሐ ረሳሕ ማይ ክጭንጎዕ ብምእዛዙ ከም ጥዑይ መንግስቲ ተወሲዱ ክውደስ ካብ መስመር ሓቂ ዝረሓቐዩ። ምንጪ ናይቲ ሓሳብ ከኣ ራዕዲ ምበር ርትዒ ኣይኮነን። ከተማ ኣስመራኻ ርእሰ ከተማ ናይ ሃገርያ። ብተነጻጻሪ ካብቲ ካልእ ከተማታት ዝሓሸ ምንጪ ኣታዊ ዘለዎ፡ ብዙሓት ከፈልቲ ግብሪ ድማ ዘለውዎን ናይ ፖለቲካ፣ ቁጠባ፣ ንግድን ወፍርን፣ ዲፕሎማሲያዊ ንጥፈታትን ማእከልያ። ጽርጊያ ከተማ ኣስመራ ተጻዒቲ፡ ንሰብን ተሽከርካርትን ዘይሕልፍ ኮይኑ፡ ንጥዕና ሓደገኛ ዝኾነ ራህያታት ረሳሕ ማይ ክሳብ ዘዕቁር መንግስቲ እንታይ ይገብር ነይሩ? ኣብ ሃገር ኣይነበረን? ኣይረኣዩን ወይስ ውርይቲ ከተማ ኣስመራ ወዘ ዘይብላ ነበርታ ዘንጸርጽሩላ፡ በጻሕታ ድማ ዝጸዩንዎ ክትከውን ክትሕምድ ዝተታሕዘ መደብ? ዝብል ርትዓዊ ሕቶ ኣብ ክንዲ ምልዓል ንጠንቅን ተሓታትን ምምጋስ ምውዳስ መርኣያ ኤርትራዊ ፖለቲካዊ ውድቀትዩ።

ብሓልዮት ደሞክራሲያዊ ግንባር ሓድነት ኤርትራ ዝፍኖ፡ ድምጺ ሰላምን ደሞክራሲን ኤርትራ፡ 16-01-2019